

STRESZCZENIE

Koncepcja przemijania czasu już od wieków fascynuje filozofów, myślicieli i pisarzy, którzy zmagają się z jego nieuchwytną naturą i potężnym wpływem na istnienie ludzkie. W dziedzinie literatury niewielu autorów wnikliwie badało zawiloci temporalności tak jak William Faulkner. Mistrzostwo narracyjne i filozoficzna głębia pozwoliły mu zgłębić złożoność czasu, pamięci i wzajemnych powiązań przeszłości, terażniejszości i przyszłości.

Niniejsza praca jest próbą interpretacji problemu czasu i czasowości w wybranych dziełach Faulknera. Skupiam się na trzech ważnych powieściach: *Wściekłości i wrzasku*, *Absalomie, Absalomie...* i *Światłości w sierpniu*. Czerpiąc inspirację z różnych teorii filozoficznych, dążę do odkrycia wielowymiarowego charakteru czasowości w literackim świecie Faulknera.

Pierwszy rozdział zawiera przegląd filozoficznych teorii dotyczących temporalności, zaczynając od koncepcji Wilhelma Diltheya. Idee Diltheya dotyczące subiektywnego doświadczania czasu służą jako punkt wyjścia do zgłębiania teorii kolejnych wybitnych filozofów - Henri'ego Bergsona, Edmunda Husserla i Martina Heideggera. Synteza różnorodnych perspektyw pozwala lepiej zrozumieć fenomen czasu w powieściach Faulknera. Kolejne rozdziały skoncentrowane są na poszczególnych powieściach, z których każda prezentuje unikalną wizję czasu. Rozdział drugi zawiera interpretację *Wściekłości i wrzasku*, powieści znanej ze swojej fragmentarycznej formy narracyjnej i nieliniowej chronologii. Od analizy subiektywnych doświadczeń upływu czasu rodziny Compsonów przechodzę do problematyki i rekonstrukcji porządku czasowego. Rozdział trzeci rozwija krytyczną analizę powieści *Absalomie, Absalomie...*. Zastanawiam się, w jaki sposób powieściopisarz problematyzuje fenomen czasu poprzez wprowadzenie wielu narratorów i zmieniających się perspektyw, odkrywając przy tym głęboki wpływ przeszłości na terażniejszość. W rozdziale czwartym uwaga została skierowana na *Światłość w sierpniu*, powieści, która splata losy postaci borykających się z podstawowymi problemami egzystencjalnymi: nieustannie obecną przeszłością, poszukiwaniem własnej tożsamości oraz próbami sprostania oczekiwaniom społecznym.

Podsumowując, praca ma na celu zbadanie różnorodnych sposobów, za pomocą których Faulkner problematyzuje temat czasowości, kwestionując tradycyjne pojęcia czasu jako ciągu przyczynowo-skutkowego i ukazując możliwość innego rozumowania czasu oraz głębsze

zrozumienie ludzkiego doświadczenia jego wpływu. Dzięki przybliżonym w rozprawie koncepcjom filozoficznym i interpretacjom poszczególnych tekstów możemy jako czytelnicy spróbować zmierzyć się z zagadką czasowości i tajemnicą wiecznie obecnej przeszłości.